

Strategisk exportkontroll 2013 — krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden

---

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens skrivelse 2013/14:114 Strategisk exportkontroll 2013 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden samt motioner i frågor med anknytning till skrivelsen.

Utskottet anser att motionerna ska avstyrkas.

I betänkandet finns fyra reservationer (MP, SD, V) och ett särskilt yttrande (S).

Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning	5
Bakgrund	5
Skrivelsens huvudsakliga innehåll	6
Utskottets överväganden	7
Krigsmateriellagstiftning, de mänskliga rättigheterna, ett demokratikriterium m.m.	7
Motionerna	7
Utskottets ställningstagande	7
Exportkrediter, Försvarsexportmyndigheten	8
Motionerna	8
Utskottets ställningstagande	8
Små och lätta vapen m.m.	9
Motionerna	9
Utskottets ställningstagande	10
Europeiska försvarsbyrån (Eda), EU:s uppförandekod	11
Motionerna	11
Utskottets ställningstagande	11
Övriga yrkanden	12
Reservationer	13
1. Krigsmateriellagstiftning, de mänskliga rättigheterna, ett demokratikriterium m.m., punkt 1 (MP, V)	13
2. Exportkrediter, Försvarsexportmyndigheten, punkt 2 (MP, V)	14
3. Europeiska försvarsbyrån (Eda), EU:s uppförandekod, punkt 4 (MP, V)	15
4. Europeiska försvarsbyrån (Eda), EU:s uppförandekod, punkt 4 (SD)	16
Särskilt yttrande	18
Särskilt yttrande (S)	18
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	19
Skrivelsen	19
Följdmotionerna	19
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012	21
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013	21
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 6	25

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Krigsmateriellagstiftning, de mänskliga rättigheterna, ett demokratikriterium m.m.**

Riksdagen avslår motionerna 2013/14:U26 yrkande 3, 2013/14:U203 yrkande 18, 2013/14:U303 yrkande 55, 2013/14:U308 yrkande 2 och 2013/14:U316 yrkandena 12, 54 och 55.

Reservation 1 (MP, V)

2. **Exportkrediter, Försvarexportmyndigheten**

Riksdagen avslår motionerna 2013/14:U26 yrkande 4, 2013/14:U308 yrkande 1 och 2013/14:U316 yrkande 68.

Reservation 2 (MP, V)

3. **Små och lätta vapen m.m.**

Riksdagen avslår motion 2013/14:U303 yrkandena 53 och 54.

4. **Europeiska försvarsbyrån (Eda), EU:s uppförandekod**

Riksdagen avslår motionerna 2012/13:U207 yrkande 3, 2013/14:U22 yrkande 3, 2013/14:U209 yrkande 3 och 2013/14:U230 yrkande 3.

Reservation 3 (MP, V)

Reservation 4 (SD)

5. **Skrivelse 2013/14:114**

Riksdagen lägger skrivelse 2013/14:114 till handlingarna.

6. **Övriga yrkanden**

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden och lägger skrivelse 2013/14:114 till handlingarna.

Stockholm den 27 maj 2014

På utrikesutskottets vägnar

Sofia Arkelsten

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Sofia Arkelsten (M), Urban Ahlin (S), Walburga Habsburg Douglas (M), Carina Hägg (S), Christian Holm (M), Carin Runeson (S), Fredrik Malm (FP), Olle Thorell (S), Kerstin Lundgren (C), Kenneth G Forslund (S), Christer Winbäck (FP), Désirée Pethrus (KD), Julia Kronlid (SD), Hans Linde (V), Ulrik Nilsson (M) och Valter Mutt (MP).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens skrivelse 2013/14:114 Strategisk exportkontroll 2013 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden samt motioner i frågor med anknytning till skrivelsen.

Tre följdmotioner har lämnats in med anledning av skrivelsen.

Den 7 maj 2014 besökte utskottet Inspektionen för strategiska produkter (ISP). Generaldirektör Christer Ahlström med medarbetare redogjorde för ISP:s verksamhet.

Bakgrund

Sverige har av utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska skäl valt att i viss utsträckning tillåta export av krigsmateriel. Det svenska regelverket består av lagen (1992:1300) om krigsmateriel och förordningen (1992:1303) om krigsmateriel samt av regeringens riktlinjer för krigsmaterielexport, vilka har godkänts av riksdagen. Inspektionen för strategiska produkter (ISP) har som fristående myndighet till uppgift att pröva ansökningar om tillstånd i enlighet med regelverket. Krigsmateriel får endast exporteras om det finns säkerhets- eller försvarspolitiska skäl för det och det inte strider mot Sveriges utrikespolitik. Tillståndsprövningen ska ske i enlighet med de svenska riktlinjerna för vapenexport, liksom kriterierna i EU:s gemensamma ståndpunkt om vapenexport. Den gemensamma ståndpunktens första del innehåller åtta kriterier som vart och ett ska beaktas i samband med nationella prövningar av och beslut om exportansökningar. Dessa kriterier handlar om situationen i mottagarlandet, situationen i mottagarlandets region samt avsändarlandets och mottagarlandets internationella åtaganden.

Förutom de 11 länder som uteslutande mottog jakt- och sportskytteammunition mottog 55 länder samt FN-organ leveranser av svensk krigsmateriel 2013.

Värdet av de faktiska exportleveranserna av krigsmateriel under 2013 var drygt 11,9 miljarder kronor. Den totala exporten har därmed ökat med ca 22 procent jämfört med 2012 (strax under 9,8 miljarder kronor). Av den faktiska exporten 2013 kan dock noteras att drygt 900 miljoner kronor är sådan materiel (tekniskt bistånd och pansarplåt) som innan den 30 juni 2012 inte var exportkontrollerad i Sverige. Största enskilda mottagarländer för svensk krigsmateriel 2013 var Thailand (3 319 mnkr), Amerikas Förenta Stater (1 206 mnkr), Norge (961 mnkr), Saudiarabien (750 mnkr) och Indien (709 mnkr). Exporten till Thailand var i huvudsak slutleverans av JAS 39 Gripen, till USA levererades främst ammunition och marina

delsystem (vapen samt ledningssystem). Till Norge påbörjades leveranser av stridsfordon 90. Exporten till Indien dominerades av följdleveranser till tidigare exporterad armémateriel, framför allt ammunition men även kompletterande beställningar på reservdelar samt komponenter. Avseende Saudiarabien utgjordes exporten till stor del av fortsatta leveranser av det flygburna övervakningssystemet Erieye. När det gäller traditionella samarbetsländer kan konstateras att även exporten till Storbritannien, Tyskland, Frankrike, Australien och Finland varit omfattande. Exporten till Förenade Arabemiraten omfattades av övervakningssystemet Erieye samt fortsatta leveranser av fartyg.

I utrikesutskottets betänkande 2010/11:UU3 tillkännagav riksdagen sin mening att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett förslag till ny krigsmateriellagstiftning i syfte att skärpa exportkontrollen gentemot icke-demokratiska stater.

Den 1 juni 2012 fattade regeringen beslut om en parlamentarisk kommitté för översyn av exportkontrollen av krigsmateriel. Kommittén, som består av representanter för samtliga åtta riksdagspartier, har i uppgift att utreda den framtida svenska exportkontrollen av krigsmateriel och ramarna kring den. Det huvudsakliga syftet med utredningen är att lämna förslag till ny krigsmateriellagstiftning i syfte att skärpa exportkontrollen gentemot icke-demokratiska stater (dir. 2012:50). Utgångspunkten utgörs av de förutsättningar som gäller för den svenska utrikes-, försvars- och säkerhetspolitiken samt Sveriges internationella åtaganden bl.a. på exportkontrollområdet och när det gäller mänskliga rättigheter. Uppdraget ska redovisas senast den 15 december 2014.

Produkter med dubbla användningsområden (PDA) är sådana produkter som tillverkas för ett legitimt civilt bruk, men som kan användas militärt för exempelvis tillverkning av massförstörelsevapen eller krigsmateriel. Det internationella samfundet har under de senaste decennierna utvecklat en rad samarbetsformer för att kontrollera spridningen av dessa produkter. Inom de multilaterala exportkontrollregimerna har det utarbetats kontrollistor som fastställer vilka produkter som ska vara underställda tillståndsprövning.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogör regeringen för den svenska exportkontrollpolitiken i fråga om krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden under 2013. Skrivelsen innehåller också en redovisning av exporten av krigsmateriel under 2013. Dessutom beskrivs samarbetet inom EU och i andra internationella forum i frågor som rör strategisk exportkontroll av såväl krigsmateriel som produkter med dubbla användningsområden.

Utskottets överväganden

Krigsmateriellagstiftning, de mänskliga rättigheterna, ett demokratikriterium m.m.

Motionerna

I kommittémotion 2013/14:U303 av Urban Ahlin m.fl. yrkande 55 anser Socialdemokraterna att Sverige behöver ett skarpt regelverk som förhindrar vapenexport till diktaturer och länder som grovt och omfattande kränker mänskliga rättigheter.

I partimotion 2013/14:U316 av Åsa Romson m.fl. yrkande 12 anser Miljöpartiet att Sverige måste vara en global förebild och stötta demokratiaktiviteter, inte exportera övervakningsteknik som regimer kan använda för att slå ned demokrati rörelser.

I yrkande 54 anser Miljöpartiet att Sverige ska vara en stark röst i det internationella arbetet för en reglerad och minskad vapenhandel.

I yrkande 55 menar Miljöpartiet att Sverige aktivt ska ta ställning mot utvecklandet av nya vapentyper, exempelvis s.k. drönare.

I kommittémotion 2013/14:U308 av Bodil Ceballos m.fl. yrkande 2 menar Miljöpartiet att riksdagen måste ge regeringen i uppdrag att skyndsamt göra ett tilläggsdirektiv till Krigsmaterielutredningen (KEX-utredningen) så att den även kommer att granska korruption och mutor vid svensk vapenexport.

I kommittémotion 2013/14:U26 av Bodil Ceballos m.fl. yrkande 3 vill Miljöpartiet, med hänvisning till pågående KEX-utredning, skärpa regelverket för exportkontroll så att det även omfattar Rymdbolagets produkter och tjänster.

I partimotion 2013/14:U203 av Jonas Sjöstedt m.fl. yrkande 18 anser Vänsterpartiet att Sverige i såväl EU som FN bör verka för ett vapenembargo mot Bahrain.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill ånyo påminna om riksdagens tillkännagivande till regeringen i betänkande 2010/11:UU3 om att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett förslag till ny krigsmateriellagstiftning i syfte att skärpa exportkontrollen gentemot icke-demokratiska stater.

Utskottet välkomnar att regeringen har tillsatt en parlamentarisk kommitté, i vilken företrädare för riksdagens samtliga partier är företrädda, som ska utreda den framtida svenska exportkontrollen av krigsmateriel och ramarna kring den. Utskottet konstaterar att det huvudsakliga syftet med utredningen är att lämna förslag till ny krigsmateriellagstiftning i syfte att skärpa exportkontrollen gentemot icke-demokratiska stater. Vidare konsta-

terar utskottet att kommittén bl.a. ska föreslå de överväganden som lämpligen bör göras för att fastställa om ett land är en icke-demokrati, utreda möjligheten att öka öppenheten och transparensen inom den svenska exportkontrollen, inklusive Exportkontrollrådet, redovisa hur EU:s gemensamma ståndpunkt 2008/944/GUSP, de svenska riktlinjerna för krigsmaterielexport och Sveriges politik för global utveckling omvandlats i praxis och om denna förändrats över tid samt utreda och bedöma om krigsmateriellagstiftningen ska förändras i klarläggande syfte.

Utskottet anser att kommittédirektiven Översyn av exportkontrollen av krigsmateriel (dir. 2012:50) är heltäckande för ändamålet och finner därmed inte behov av tilläggsdirektiv.

Utskottet emotser utredningens resultat, som ska redovisas senast den 15 december 2014, och finner inget skäl att föregripa dess arbete.

Mot denna bakgrund föreslår utskottet att riksdagen avstyrker motionerna 2013/14:U303 yrkande 55, 2013/14:U316 yrkandena 12, 54 och 55, 2013/14:U308 yrkande 2, 2013/14:U26 yrkande 3 och 2013/14:U203 yrkande 18.

Exportkrediter, Försvarsexportmyndigheten

Motionerna

I partimotion 2013/14:U316 av Åsa Romson m.fl. yrkande 68 vill Miljöpartiet införa förbud mot mutor och hemliga agenter vid vapenförsäljning.

I kommittémotion 2013/14:U308 av Bodil Ceballos yrkande 1 anser Miljöpartiet att regeringen bör ta arbetet mot korruption på större allvar.

I kommittémotion 2013/14:U26 av Bodil Ceballos yrkande 4 menar Miljöpartiet att motköpsaffärer öppnar för korruption och att tuffare krav på transparens bör ställas i samband med motköpsaffärer.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att det militära försvaret behöver modern försvarsmateriel som är kostnadseffektiv ur ett livscykelperspektiv. Ett medel för detta är att fortsätta att främja export av såväl försvarsprodukter som militär teknik för civil tillämpning. Exportfrämjande verksamhet utgör därför en del av den svenska försvars- och säkerhetspolitiken. I detta sammanhang fyller Försvarsexportmyndigheten en viktig funktion. Utskottet anser att Försvarsexportmyndigheten ger företagen en tydlig kontaktyta genom att samla främjandet av försvarsexport till en myndighet, bidrar till en tydligare ansvarsfördelning inom staten och skapar bättre förutsättningar att överblicka exportverksamheten.

Utskottet vill påminna om att enligt de principer för försvarets materiel-försörjning som regeringen angav i propositionen Ett användbart försvar (prop. 2008/09:140) och som riksdagen antog (rskr. 2008/09:292, bet.

2008/09:FöU10) ska vidmakthållande och uppgradering av befintlig materiel väljas före nyanskaffning om det är ekonomiskt försvarbart och operativa krav kan uppfyllas. Om nyanskaffning är nödvändig ska det i första hand gälla färdigutvecklad och beprövad materiel som redan finns på marknaden. Först när behoven varken kan tillgodoses med befintlig materiel eller med materiel som är tillgänglig på marknaden bör utveckling genomföras. Utskottet anser att exporten bör främjas i det fall regeringen har fattat eller kommer att fatta beslut om utveckling av försvarsmateriel. En grundläggande utgångspunkt för statens exportfrämjande är att exporten godkänns av ISP.

Utskottet delar uppfattningen i utlåtandet 2008/09:FöU3 Strategi för en konkurrenskraftig europeisk försvarsindustri. I utlåtande 2008/09:FöU3 framhölls att s.k. offsetöverenskommelser som gäller kompensationsåtaganden i samband med försvarsmaterielaffärer kan ha en konkurrensnedvridande effekt och att de i längden därför bör avskaffas. I detta sammanhang välkomnar utskottet att Europeiska försvarsbyrån sedan 2009 har en uppförandekod i syfte att begränsa användningen av offset.

Utskottet tar avstånd från varje form av korruption i internationella affärstransaktioner och konstaterar att bestickning är förbjudet enligt svensk lag. Utskottet vill framhålla betydelsen av att företag följer principerna i FN:s Global Compact som handlar om mänskliga rättigheter, arbetsrätt, miljö och antikorruption och tillämpar OECD:s riktlinjer för multinationella företag. I detta sammanhang välkomnar utskottet regeringens ansträngningar med att bekämpa korruptionen inom internationell handel med vapen. Liksom regeringen välkomnar utskottet att initiativ tagits av tillverkare av krigsmateriel först på europeisk basis genom den europeiska branschorganisationen Aerospace and Defence Industries Association of Europe (ASD) och sedan gemensamt med dess amerikanska motsvarighet för att utveckla och tillämpa en internationell uppförandekod inklusive nolltolerans mot korruption (Global Principles of Business Ethics for the Aerospace and Defence Industry).

Mot denna bakgrund föreslår utskottet att riksdagen avstyrker motionerna 2013/14:U316 yrkande 68, 2013/14:U308 yrkande 1 och 2013/14:U26 yrkande 4.

Små och lätta vapen m.m.

Motionerna

I kommittémotion 2013/14:U303 av Urban Ahlin m.fl. yrkande 53 anser Socialdemokraterna att Sverige bör vara pådrivande för att många länder ska ansluta sig till Arms Trade Treaty (ATT).

I yrkande 54 förutsätter Socialdemokraterna att avvecklingen av bombkapsel 90 (BK 90) sker så snart som möjligt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att hotet om en okontrollerad spridning av små och lätta vapen (Small Arms and Light Weapons, SALW) måste tas på stort allvar. Inga andra typer av vapen orsakar fler dödsoffer och mer lidande än små och lätta vapen som dagligen används i lokala och regionala konflikter, inte minst i utvecklingsländerna.

Utskottet välkomnar att arbetet med att genomföra den EU-strategi med handlingsplan för bekämpning av illegal spridning av små och lätta vapen, som antogs av Europeiska rådet 2005, har fortsatt under 2013, liksom rådets slutsatser från 2008 om införande av en särskild SALW-klausul i samarbetsavtal mellan EU och tredjeland.

Utskottet konstaterar att det inom det s.k. Wassenaar-arrangemanget finns en rapporteringsskyldighet för handel med små och lätta vapen. Utskottet menar att Sverige även fortsättningsvis ska verka för att varje land ska inrätta och genomföra en ansvarsfull exportpolitik med heltäckande lagar och regler. Målet är att alla länder ska ha effektiva system som kontrollerar tillverkare, säljare, köpare, agenter och förmedlare av små och lätta vapen.

Utskottet konstaterar att den påbörjade destruktionen och den fortsatta tidsplanen för förstöring av bombkapsel 90 innebär att vapensystemet i fråga med mycket god marginal kommer att vara förstört inom de tidsramar som konventionen om klusterammunition ställer upp. Utskottet anser därmed att önskemålet om en snabb avveckling tillgodoses.

Utskottet beklagar att vapenhandelsavtalet (Arms Trade Treaty, ATT) inte kunde antas med konsensus vid den slutliga ATT-konferensen som hölls i New York den 18–28 mars 2013 och att Iran, Nordkorea och Syrien röstade emot avtalet i FN:s generalförsamling i april 2013. Utskottet betonar vikten av att samtliga FN:s medlemsstater ansluter sig till avtalet. Utskottet välkomnar att när det internationella vapenhandelsfördraget (ATT) trätt i kraft och antalet anslutna länder ökat, kommer arbetet i FN:s handlingsprogram att kunna utgå ifrån en bättre kontroll av den legala handeln och koncentreras på åtgärder för att bekämpa den illegala handeln med små och lätta vapen. I sammanhanget vill utskottet hänvisa till betänkande 2013/14:UU8 som föreslår att riksdagen godkänner FN:s vapenhandelsfördrag.

Mot denna bakgrund föreslår utskottet att riksdagen avstyrker motion 2013/14:U303 yrkandena 53 och 54.

Europeiska försvarsbyrån (Eda), EU:s uppförandekod

Motionerna

I kommittémotion 2013/14:U230 av Peter Rådberg m.fl. yrkande 3 vill Miljöpartiet att Sverige tar en aktiv roll när det gäller översynen av EU:s regler för vapenexport, inte minst när det gäller att stärka kriterium 8 om hållbar utveckling.

I kommittémotion 2013/14:U22 av Julia Kronlid m.fl. yrkande 3 vill Sverigedemokraterna att Sverige ska värna medlemsstaternas rättigheter att använda sig av artikel 346 i fördraget om den europeiska unionens funktionssätt för att kunna skydda sina intressen av en inhemsk försvarsindustri.

I kommittémotion 2012/13:U207 av Torbjörn Björlund m.fl. yrkande 3 och i kommittémotion 2013/14:U209 av Torbjörn Björlund m.fl. yrkande 3 menar Vänsterpartiet att Eda är en del av EU:s militarisering och uppbyggnad. Sverige bör lämna Eda.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill understryka vikten av den europeiska säkerhets- och försvarspolitikens (ESFP) fortsatta utveckling. Utskottet anser att EU härigenom förbättrar sin förmåga att verka som en solid och pålitlig global aktör i fredsfrämjande och säkerhetskänsliga insatser. En sådan utveckling gynnar såväl den regionala säkerheten i Europa och dess närområde som den globala säkerheten. Den europeiska säkerhets- och försvarspolitikens förutsättningar att fungera effektivt förbättras, anser utskottet, genom en nära samverkan mellan EU:s medlemsstater på försvarsindustriområdet.

Utskottet ställer sig bakom regeringens aktiva stöd för Europeiska försvarsbyrån (Eda). Det ligger i Sveriges intresse att skapa ett EU som har bättre förmåga till krishantering. Genom Eda kan Sverige tillsammans med andra upprätthålla förmågor på ett sätt som annars skulle ha varit för kostsam. Vidare bidrar Eda positivt till att skapa en konkurrensutsatt marknad för den europeiska försvarsindustrin. Utskottet vill vidare understryka att en internationellt konkurrenskraftig teknisk nivå i ett internationellt samarbete också ger Sverige bättre möjligheter än annars att påverka det internationella exportkontrollarbetet i önskad riktning. Detta gäller främst inom EU, men även i ett bredare internationellt sammanhang. Sverige deltar i olika samarbetsprojekt som Eda bedriver. Sverige har bl.a. medverkat till att påverka Eda i förutsättningsskapande åtgärder, t.ex. i genomförandet och den vidare utvecklingen av förmågeutvecklingsplanen, i ett forsknings- och teknikutvecklingssamarbete, i strategin för internationella materielsamarbeten och i den europeiska försvarsindustristrategin.

Genom att delta i det s.k. sexnationsinitiativet mellan de sex stora försvarsindustristaterna i Europa (Framework Agreement/Letter of Intent, FA/LoI) påverkar Sverige den försvarsindustri- och exportpolitik som utvecklas i Europa. Det ger direkt och indirekt ett större inflytande på EU:s

framväxande försvars- och säkerhetspolitik. Samarbeten om multilaterala ramverk ger utdelning i form av ett bättre resursutnyttjande ur ett europeiskt perspektiv och en mer harmoniserad och förbättrad europeisk och transatlantisk samverkansförmåga. Eda och samarbetet med Nato respektive Partnerskap för fred utgör här grundbultar tillsammans med FA/LoI-samarbetet och det nordiska samarbetet.

Utskottet konstaterar att artikel 346.1 i fördraget om EU:s funktionssätt anger att varje medlemsstat får vidta åtgärder som den anser nödvändiga för att skydda sina väsentliga säkerhetsintressen i fråga om tillverkning av eller handel med vapen, ammunition och krigsmateriel. Medlemsländer kan ha egna och striktare riktlinjer i förhållande till EU:s uppförandekod. Utskottet välkomnar att Sverige aktivt arbetar för att uppnå en ökad och tydlig samstämmighet mellan de olika kriterierna i EU:s uppförandekod och verkar för att nå en gemensam syn bland medlemsländerna när det gäller tolkningen av uppförandekodens kriterier.

Mot denna bakgrund föreslår utskottet att riksdagen avstyrker motionerna 2013/14:U230 yrkande 3, 2013/14:U22 yrkande 3, 2012/13:U207 yrkande 3 och 2013/14:U209 yrkande 3.

Övriga yrkanden

Utöver de yrkanden som har behandlats tidigare i detta betänkande finns motionsvis framförda förslag som är föremål för förenklad motionshantering enligt de riktlinjer som har fastslagits av riksdagen med anledning av Riksdagskommitténs betänkande 2005/06:RS3 och i enlighet med promemorian Förenklad motionshantering under återstoden av mandatperioden, som utrikesutskottet fastställde i oktober 2010. Utskottet har vid en genomgång och beredning funnit att de yrkanden som redovisas i bilaga 2 inte kan vara aktuella för något tillkännagivande från riksdagen. Efter denna behandling avstyrker ett enigt utskott motionerna i bilaga 2.

Utskottet föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelse 2013/14:114 Strategisk exportkontroll 2013 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden till handlingarna.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Krigsmateriellagstiftning, de mänskliga rättigheterna, ett demokratikriterium m.m., punkt 1 (MP, V)

av Hans Linde (V) och Valter Mutt (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2013/14:U26 yrkande 3, 2013/14:U203 yrkande 18, 2013/14:U308 yrkande 2 och 2013/14:U316 yrkandena 12, 54 och 55 samt avslår motion 2013/14:U303 yrkande 55.

Ställningstagande

Den övervägande delen av världens vapen säljs från rika länder, medan de flesta väpnade konflikter pågår i fattiga länder. Sverige ska bidra till militär nedrustning i världen. Forskning visar på möjligheterna att ställa om vapenindustri till grön industri. Sverige bör aktivt ta ställning mot utvecklandet av nya vapentyper, t.ex. drönare. Det är omöjligt att förutsäga de humanitära konsekvenserna av dessa nya vapen, och vapen som urskillningslöst dödar civila bör ses som illegala i linje med internationell humanitär rätt. Krigsmateriel ska inte säljas till konfliktområden eller områden som riskerar att hamna i en konfliktsituation. Krigsmaterielexport till diktaturregimer eller till länder där människorättskränkningar är utbredda kan bidra till en ökad instabilitet med grova brott mot mänskliga rättigheter som följd. Det innebär också att regimer legitimeras. Artikel 8 i EU:s uppförandekod är helt i linje med PGU och anger att vapen inte ska säljas till länder med fattigdomsproblematik. Trots detta har Sveriges krigsmateriel-export fortsatt att öka under det senaste decenniet, och Sverige är i dag en av världens största exportörer per capita. Vi anser att Sverige ska vara en stark röst i det internationella arbetet för en reglerad och minskad vapenhandel.

Sverige måste garantera tillämpningen av digitala rättigheter inte bara på hemmaplan, utan även i yttre, internationella förbindelser. Sverige måste där främja ett fritt och öppet internet och garantera alla medborgares rättigheter. Vi motsätter oss export av censurteknik och teknik för massövervakning. Att Sverige försökt exportera övervakningsmateriel till

Libyen under Gaddafis styre är inget vi är stolta över. Även Telia Soneras miljardaffärer i t.ex. Uzbekistan visar att en förändring behövs. Sverige måste vara en global förebild och stötta demokratiaktivister, inte exportera övervakningsteknik som regimer kan använda för att slå ned demokratiörelser.

Regelverket som är under utredning för att se hur exporten av krigsmateriel till icke-demokratier kan skärpas pågår och kommittén ska redovisa sina slutsatser den 15 december 2014 (KEX-utredningen). Samtidigt fortsätter vapenexporten till odemokratiska stater. Den andel som gick till stater med stora demokratibrister ökade med 48 procent 2013 jämfört med året innan. Den siffran skulle säkerligen bli ännu större om man räknade in det statliga företaget Rymdbolagets försäljning och utbildning av soldater i Förenade Arabemiraten i satellitkontroll. Nu omfattas inte Rymdbolagets verksamhet av ISP:s kontroll, vilket den borde göra, med tanke på att dess produkter och tjänster kan användas till mer än ett användningsområde. Med Rymdbolagets hjälp möjliggörs USA:s drönarkrigföring som av många kritiserats för att vara ett väldigt trubbigt vapen som dödar inte bara motståndsmän utan även helt oskyldiga civila. Vidare är det märkligt att den pågående Krigsmaterielutredningen inte har fått direktiv att titta på korruption och användandet av mutor vid vapenexport. Detta ser Miljöpartiet och Vänsterpartiet som en stor och allvarlig brist i utredningen. Vi menar att riksdagen måste ge regeringen i uppdrag att skyndsamt göra ett tilläggsdirektiv till KEX-utredningen så att den även kommer att granska korruption och mutor vid svensk vapenexport.

Medan utvecklingen i länder som Syrien och Libyen fått stor uppmärksamhet i Sverige och övriga EU har regimens grova och omfattande övergrepp i Bahrain mötts med tystnad. Medan EU har infört vapenembargo mot Syrien fortsatte Sverige under 2011 att exportera vapen till både Bahrain och Saudiarabien. Miljöpartiet och Vänsterpartiet anser att Sveriges vapenexport till diktaturer bör upphöra. Sverige bör i EU såväl som i FN verka för ett vapenembargo mot Bahrain.

2. Exportkrediter, Försvarsexportmyndigheten, punkt 2 (MP, V)

av Hans Linde (V) och Valter Mutz (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2013/14:U26 yrkande 4, 2013/14:U308 yrkande 1 och 2013/14:U316 yrkande 68.

Ställningstagande

Miljöpartiet och Vänsterpartiet anser att regeringen bör ta arbetet mot korruption på större allvar. Om det inte vore för OECD är det tveksamt om Sverige över huvud taget hade haft något arbete mot mutor utomlands. Innan OECD:s konvention om bestickning trädde i kraft 1999 var mutor rent av avdragsgilla för svenska företag. Sverige tvingades ta fram nya lagar som skulle stoppa mutandet. Men den nya lagstiftningen visade sig vara i princip kraftlös. Inte ens när det gäller försäljningen av JAS 39 Gripen till Sydafrika, där Saab till och med har erkänt att mutor betalats ut genom dotterbolaget Sanip, räckte de svenska lagarna till och utredningen lades ned. Enligt Transparency International kommer mutorna utomlands också i fortsättningen att vara svåra att komma åt, trots framtida lagändringar.

Det råder i dag stor enighet om att motköpsaffärer, eller s.k. offset, generellt är något dåligt eftersom de anses strida mot frihandels principer. De hindrar den fria konkurrensen, transparensen är nästintill obefintlig och de öppnar för korruption. En grundförutsättning för att en näring ska kunna få exportstöd borde vara att det ställs krav på transparens och en tydlig redovisning av vart pengarna går. Detta för att inte svenska skattemedel ska gå till korruption. Regelverket för vapenexport borde självfallet underställas samma tuffa regler som inom biståndssektorn, med sina tydliga krav på redovisning.

Hemliga agenter i affärsöverenskommelser vad gäller vapen är ett stort problem. Svensk lagstiftning och regelverk kan fortfarande utvecklas på området. Statliga myndigheter och organ måste ha ett större mått av transparens och ett tydligare regelverk. Inspektionen för strategiska produkter och exportorganen måste ha tydligt utskrivna klausuler om att korruption och hemliga agenter inte får förekomma i affärsverksamhet som backas upp av svenska staten. Medierna och civilsamhället har centrala roller i att bekämpa korruption och ska ges de bästa förutsättningar att utkräva transparens och ansvar.

3. Europeiska försvarsbyrån (Eda), EU:s uppförandekod, punkt 4 (MP, V)

av Hans Linde (V) och Valter Mutt (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2012/13:U207 yrkande 3, 2013/14:U209 yrkande 3 och 2013/14:U230 yrkande 3 och avslår motion 2013/14:U22 yrkande 3.

Ställningstagande

Sveriges regler för vapenexport ställer tydliga krav på mottagarländerna vad gäller rättighetsperspektivet – varje exporttillstånd ska ta hänsyn till situationen för mänskliga rättigheter i mottagarlandet. Respekt för mänskliga rättigheter är ett centralt villkor för att tillstånd ska beviljas. Det gäller även export av materiel som i sig inte bedöms kunna användas för att kränka mänskliga rättigheter. Rättighetsperspektivet är tätt sammanflätat med demokratiska fri- och rättigheter. Sverige är också bundet av EU:s gemensamma ståndpunkt om vapenexport som slår fast att den hållbara utvecklingen i mottagarlandet ska beaktas vid prövning av vapenexport. Sverige bör i detta sammanhang ta en aktiv roll när det gäller översynen av EU:s regler för vapenexport, inte minst när det gäller att stärka kriterium 8 om hållbar utveckling.

År 2004 bildades den europeiska försvarsbyrån, Eda. Byråns syfte är att utveckla försvarskapaciteten, stärka samarbetet om krigsmateriel, stärka försvarsindustrin i Europa samt främja militär forskning och utveckling. Eda växer och Sverige har anställd personal på plats. Eda är en del av EU:s militarisering och upprustning. Sverige bör därför lämna Eda.

4. Europeiska försvarsbyrån (Eda), EU:s uppförandekod, punkt 4 (SD)

av Julia Kronlid (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:U22 yrkande 3 och avslår motionerna 2012/13:U207 yrkande 3, 2013/14:U209 yrkande 3 och 2013/14:U230 yrkande 3.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna anser att det inte finns något principiellt fel i att Sverige ingår i samarbeten om krigsmaterielutveckling eller avtal som reglerar internationell handel med krigsmateriel så länge som dessa samarbeten står i samklang med Sveriges långsiktiga intressen. Det är dock viktigt att sådana samarbeten inte hamnar i strid med Sveriges behov av en egen försvarsindustri. EU:s gemensamma ståndpunkt och de åtta kriterier som ska beaktas innan ett beslut om krigsmaterielexport till ett land fattas är kriterier vi tycker är bra och ska följas. Ur vår synvinkel kan EU-samarbetet kring frågor av denna typ dock aldrig tillåtas leda till att Sveriges handelsfrihet eller möjligheter till en egen livaktig försvarsindustri inskränks, något som i förlängningen riskerar leda till att Sverige inte kan uppfylla sina säkerhets- och utrikespolitiska mål. Sverige bör inte ingå i samarbeten

som har sådana följder. Som ett led i detta menar Sverigedemokraterna att regeringen i sina fortsatta kontakter med EU bör driva en linje som så långt möjligt värnar medlemsstaternas rättigheter att använda sig av artikel 346 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt för att kunna skydda sina respektive rättmätiga intressen av en inhemsk försvarsindustri. Detta bör riksdagen tillkännage som sin mening.

Särskilt yttrande

Särskilt yttrande (S)

Urban Ahlin (S), Carina Hägg (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S) och Kenneth G Forslund (S) anför:

Socialdemokraterna välkomnar att regeringen har tillsatt en parlamentarisk kommitté, i vilken företrädare för riksdagens samtliga partier är företrädda, som ska utreda den framtida svenska exportkontrollen av krigsmateriel och ramarna kring den. Det huvudsakliga syftet med utredningen är att lämna förslag till ny krigsmateriellagstiftning i syfte att skärpa exportkontrollen gentemot icke-demokratier. Socialdemokraterna emotser kommitténs resultat och finner inget skäl att föregripa dess arbete. Mot denna bakgrund reserverar vi oss inte, men understryker samtidigt att vi ställer oss bakom våra yrkanden inom ramen för detta betänkande.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regerings skrivelse 2013/14:114 Strategisk exportkontroll 2013 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden.

Följdmotionerna

2013/14:U21 av Hans Linde m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett tilläggsdirektiv till Utredningen om översyn av exportkontrollen av krigsmateriel som ger den i uppdrag att undersöka hur framtidens regelverk för svensk krigsmaterielexport ska utformas så att det utesluter möjligheten att exportera krigsmateriel till länder som begår omfattande och grova brott mot de mänskliga rättigheterna.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett tilläggsdirektiv till Utredningen om översyn av exportkontrollen av krigsmateriel som ger den i uppdrag att undersöka hur framtidens regelverk för svensk krigsmaterielexport ska utformas så att det utesluter möjligheten att exportera krigsmateriel till krigförande stater.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en översyn bör göras av vad som räknas som krigsmateriel för strid och vad som räknas som övrig krigsmateriel.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag som innebär att den svenska krigsmaterieexporten stämmer överens med Sveriges politik för global utveckling och inte motverkar en hållbar utveckling.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett tilläggsdirektiv till Utredningen om översyn av exportkontrollen av krigsmateriel som ger den i uppdrag att även undersöka hur ett regelverk för den svenska krigsmaterielimporten skulle kunna utformas.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett tilläggsdirektiv till Utredningen om översyn av exportkontrollen av krigsmateriel som ger den i uppdrag att även undersöka hur ett regelverk för uthyrning och utlåning av krigsmateriel kan utformas.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett tilläggsdirektiv till Utredningen om översyn av exportkontrollen av krigsmateriel som ger den i uppdrag att även undersöka hur ett regelverk för handel med tjänster som är kopplade till krigsmateriel kan utformas.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag på hur tillståndsgivningen för export av krigsmateriel samt Exportkontrollrådets arbete kan bli mer transparenta.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag som innebär att svensk krigsmaterielexport inte ska understödjas av exportkrediter eller andra former av statligt exportstöd.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag på hur Sverige ska motsätta sig alla riktlinjer och regelverk inom EU som kan leda till att Sveriges möjligheter att reglera vapenhandeln begränsas.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör upphäva det militära samarbetsavtalet mellan Sverige och Saudiarabien.

2013/14:U22 av Julia Kronlid m.fl. (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en svenskägd krigsmaterielindustri.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska motsätta sig riktlinjer och regelverk inom EU som kan leda till att Sveriges möjligheter att vidmakthålla en inhemsk försvarsindustri begränsas.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska värna medlemsstaternas rättigheter att använda sig av artikel 346 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt för att kunna skydda sina respektive rättmätiga intressen av en inhemsk försvarsindustri.

2013/14:U26 av Bodil Ceballos m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sveriges politik för global utveckling (PGU) även ska omfatta svensk vapenexport.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett demokratikriterium för respekt för mänskliga rättigheter vid krigsmaterielexport.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skärpa regelverket för exportkontroll så att det även omfattar Rymsbolagets produkter och tjänster.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ställa tuffare krav på öppenhet och transparens när industrin konstruerar sina motköpsaffärer.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Försvarexportmyndigheten (FXM).
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över dagens system för tillståndsgivning av strategiska produkter så att folkvalda kan hållas ansvariga för fattade beslut.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012

2012/13:U207 av Torbjörn Björlund m.fl. (V):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska lämna Eda.

2012/13:Fö245 av Mikael Jansson (SD):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska motsätta sig riktlinjer och regelverk inom EU som kan leda till att Sveriges möjligheter att vidmakthålla en inhemsk försvarsindustri begränsas.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013

2013/14:U203 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i EU såväl som i FN bör verka för ett vapenembargo mot Bahrain.

2013/14:U204 av Amineh Kakabaveh m.fl. (V):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inte bör exportera krigsmateriel till stater där man begår omfattande och grova brott mot kvinnors och barns mänskliga rättigheter.

2013/14:U205 av Christer Winbäck (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att minska spridningen av lätta vapen.

2013/14:U209 av Torbjörn Björlund m.fl. (V):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör motsätta sig alla riktlinjer eller regelverk inom EU som kan leda till att vår möjlighet att reglera Sveriges vapenhandel begränsas.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska lämna Europeiska försvarsbyrån (European Defense Agency, Eda).

2013/14:U229 av Peter Rådberg m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka öppenheten så att man kan urskilja hur stor andel av Sveriges vapenexport som utgörs av lätta vapen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka restriktiviteten i beviljandet av exporttillstånd för lätta vapen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att upprätta en nationell strategi för hantering av lätta vapen.

2013/14:U230 av Peter Rådberg m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stoppa all vapenexport till diktaturer.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa nationella regler för vapenexport som tar hänsyn till PGU.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta en aktiv roll när det gäller översynen av EU:s regler för vapenexport, inte minst när det gäller att stärka kriterium åtta om hållbar utveckling.

2013/14:U250 av Jabar Amin m.fl. (MP):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att import av vapen från Israel bör upphöra.

2013/14:U274 av Staffan Anger (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av hur s.k. motköpsaffärer kan gå till där svenska företag köper utländska produkter och kompenseras med motköpsaffärer i Sverige.

2013/14:U296 av Sara Karlsson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skärpa reglerna för svensk vapenexport.

2013/14:U303 av Urban Ahlin m.fl. (S):

53. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 7.2 Konventionella vapen.
54. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 7.3 Klustervapen.
55. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 7.4 Krigsmateriel.

2013/14:U306 av Peter Rådberg m.fl. (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att export av försvarsrelaterade konsulttjänster ska omfattas av samma regelverk som export av fysiska produkter såsom kanoner och pansarvagnar.

2013/14:U308 av Bodil Ceballos m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta arbetet mot korruption på större allvar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skyndsamt ge ett tilläggsdirektiv till Krigsmaterielutredningen så att den även kommer att granska korruption och mutor vid svensk vapenexport.

2013/14:U316 av Åsa Romson m.fl. (MP):

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige måste vara en global förebild och stötta demokratiaktivister, inte exportera övervakningsteknik som regimer kan använda för att slå ned demokrati rörelser.
54. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att vara en stark röst i det internationella arbetet för en reglerad och minskad vapenhandel.
55. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att aktivt ta ställning mot utvecklandet av nya vapentyper, exempelvis s.k. drönare.

67. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att agera och aktivt ta avstånd från den svenska vapenindustrins användande av motköps- och offsetaffärer.
68. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förbud mot mutor och hemliga agenter vid vapenförsäljning.

2013/14:Fö257 av Mikael Jansson (SD):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska motsätta sig riktlinjer och regelverk inom EU som kan leda till att Sveriges möjligheter att vidmakthålla en inhemsk försvarsindustri begränsas (kap. 3.5).

BILAGA 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 6

Motion	Motionärer	Yrkanden
6. Övriga yrkanden		
2012/13:Fö245	Mikael Jansson (SD)	2
2013/14:U21	Hans Linde m.fl. (V)	1–11
2013/14:U22	Julia Kronlid m.fl. (SD)	1 och 2
2013/14:U26	Bodil Ceballos m.fl. (MP)	1, 2, 5 och 6
2013/14:U204	Amineh Kakabaveh m.fl. (V)	3
2013/14:U205	Christer Winbäck (FP)	
2013/14:U209	Torbjörn Björlund m.fl. (V)	2
2013/14:U229	Peter Rådberg m.fl. (MP)	1–3
2013/14:U230	Peter Rådberg m.fl. (MP)	1 och 2
2013/14:U250	Jabar Amin m.fl. (MP)	6
2013/14:U274	Staffan Anger (M)	
2013/14:U296	Sara Karlsson m.fl. (S)	
2013/14:U306	Peter Rådberg m.fl. (MP)	
2013/14:U316	Åsa Romson m.fl. (MP)	67
2013/14:Fö257	Mikael Jansson (SD)	6